

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23. ILL. TOREK. 21. NOVEMBRA (NOV. 21), 1944

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 223

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Zavezniške čete prodrle do Rene; veliko trdnjavsko mesto padlo

Zavezniki prodrli 25 milj daleč skozi odprti-
no pri Belfortu in dospeli do Rene. Nemci do-
bivajo udarce v vseh krajih zapadne fronte.
Rusi zasedli Gyongyos, cestno križišče v bli-
žini slovaške meje, in se približali petemu
največjemu ogrskemu mestu. Bitka za po-
sest Budimpešte v novi fazi.—Čez 45,000 Ja-
poncev ubitih in ranjenih v bitkah z ameriški-
mi četami na otoku Leytu

PARIZ, 20. nov.—Mobilne ko-
lone prve francoske armade, ki
so danes jutraj po bliskovitem
naskoku prodrle do reke Rene,
so usmerile prodiranje na zapad-
no stran te reke.

Radijsko poročilo iz Švice pravi,
da so te čete že prekorčile
Reno.

Drugo radijsko poročilo pravi,
da so francoske čete zavzele Belfort,
nemško trdnjavsko mesto
in odprto istega imena.

METZ, 20. nov.—Zadnji od-
por nemške oborožene sile, ki je
brnila to trdnjavsko mesto, se
je rušil in ameriške oklopne ko-
lone pod poveljstvom generala
Pattona so vkorakale v središče
mesta.

PARIZ, 20. nov.—Zavezniške si-
le so prodrle deset milj daleč
skozi odprto pri Belfortu po
okupaciji Geilenkirchena, nem-
ške trdnjave. Prvi oddelki te
sile so dospeli do točke, ki je
oddaljena samo 15 milj od reke
Rene.

Pet kolon tretje ameriške ar-
made, katere poveljnik je gene-
ral George S. Patton, prodira po
nemškem ozemlju proti Reni se-
verovzhodno od Metza, Franci-
ja. Odpor nemške vojaške po-
sadke v Metzu se krha pod
udarci ameriških sil.

Prva francoska armada je ob-
šla Belfort, trdnjavsko mesto, in
se približala Dannemariji, ki le-
ži 11 milj vzhodno od Belforta.
Poročilo iz Berna, Švica, pravi,
da divjajo ljute bitke v Belfortu.
Francoska armada, katere
poveljnik je general Jean de
Tassigny, je zasedla Altkirch,
strategično mesto, ki je oddalje-
no trinajst milj od Rene pri
Bazlu, Švica. Francoske čete se
vale proti Schlucht, prelazu v
Vogeskem gorovju.

Zavezniki so okupirali deset
nemških naselbin ob Siegfriedo-
vi trdnjavi liniji med Aache-
nom in Geilenkirchenom. Med
temi je Suggestath, dve milj se-
verovzhodno od Geilenkirchena.
Zavezniška sila čez 250,000 vo-
jakov je v akciji proti sovražni-
ku na ozemlju pri Aachenju.

Nemci dobivajo udarce v vseh
krajih zapadne fronte. Iz neka-
terih so se morali umakniti pod
točo topniških izstrelkov. Enote
tretje ameriške armade so udrle
v Metz, kjer so v teku ljute bit-
ke na cestah tega mesta. Šest
utrb okrog Metza je še pod
kontrolno nemških čet.

Enote prve in devete ameri-
ške armade prodirajo naprej
proti Kolnu na severni in seve-
rovzhodni strani Stolberga.
Nemški protinapadi so bili od-
biti in sovražnik vržen nazaj z
velikimi izgubami. Enote devete
armade so zasedle Droich,
Sierdorf Puffendorf in Immen-
dorf ter presekale železnico Ju-
lich-Geilenkirchen.

Druga britska armada je usta-
novila nova mostišča na kanalu
Deurnu v Holandiji v bližini
Metzela, po zdrobitvi odpora
nemške sile.

Rim, 20. nov.—Ljute bitke div-
jajo med četami osme britske
armade in Nemci v vzhodni go-
re Fortaf in ob cesti, ki vodi iz
Riminija v Bologno, industrijsko
in komunikacijsko središče v se-
verni Italiji. Britske čete so od-
bile nemške napade in zasedle
Grafano.

London, 20. nov.—Ruske čete

so okupirale Gyongyos, cestno
križišče, 23 milj južno od stare
slovaške meje, in se približale
Miskolcu, petemu največjemu
ogrkemu mestu. Sovjetske
oklopne in pehotne kolone so za-
sedle Galgaheviz, križišče želez-
nice Budimpešta-Hatvan, 19
milj severovzhodno od oblega-
nega glavnega ogrskega mesta.
Železnica Budimpešta-Hatvan
je zadnja nemška obrambna čr-
ta na severovzhodni strani Bu-
dimpešte. Ta tudi kontrolira in-
vazijske poti v Čehoslovakijo in
Avstrijo.

Berlin poroča, da je bitka za
posest Budimpešte prišla v novo
fazo. Okrog glavnega ogrskega
mesta je zbranih 35 ruskih pe-
hotnih in sedem oklopnih divi-
zij, najmanj 400,000 mož. Berlin
omenja ljute bitke med Nemci
in Rusi v Gyomru, deset milj
južnovzhodno od Budimpešte.

Poveljnik ruske sile na ogrski
fronti je maršal Rodion Y. Ma-
linovskij.

Leyte, Filipini, 20. nov.—Ja-
panske izgube v bitkah z ameri-
škimi četami na tem otoku zna-
šajo čez 45,000 ubitih in ranje-
nih, odkar so Američani invadi-
rali ta otok. General Douglas
MacArthur poroča, da je bilo v
operacijah proti japonski sili
1133 ameriških vojakov ubitih,
4432 pa ranjenih.

Ameriške čete in pomorščaki
so invadirali otoke Asia, 130
milj severno od Soronga in v
bližini zapadne konice Nove
Gvineje. Čistilne operacije na
otoku Mapias, katerega so ame-
riške čete invadirale zadnji te-
den, so bile dovršene.

Stavka telefonskih operatorjev se širi

Velika ohajska mesta prizadeta

Columbus, O., 20. nov.—Stav-
ka telefonskih operatorjev, ki je
zajela 24 ohajskih mest, se je
razširila na Youngstown, je-
klarsko središče. Predsednik
unije je dejal, da je v stavki za-
vojevanih čez 4000 operatorjev.
Znamenja, da bo konflikt
kmalu izravnal, še ni. Harold
Barber, podpredsednik Ohio Bell
Telephone Co., je rekel, da kom-
panija ne more podvzeti nobene-
ga koraka, ker je bil spor pred-
ložen v rešitev vojnemu delav-
skemu odboru.

Stavka je izbruhnila zadnji
petek v Daytonu in se razširila
na druga mesta. Čez 850 ope-
ratorjev je zastavilo zadnjo
soboto v Clevelandu. Koliko
operatorjev stavka v Akronu,
Cantonu in drugih industrijskih
mestih, ni znano.

Danes se je pričelo v Cieve-
landu zaslišanje pred pokrajins-
kim vojnim delavskim odbo-
rom. Člani tega odbora so do-
bili navodila glede izravnave
konflikta med operatorji in
kompanijo iz Washingtona.

Bolivijska vlada zatrla revolto

La Paz, Bolivija, 20. nov.—
Vlada je naznanila zatrtje re-
volte, ki je izbruhnila v Oruru.
Voditelji revolte so pobegnili.

Kampanja za šesto vojno posojilo

Roosevelt omenil skupno fronto

Washington, D. C., 20. nov.—
Predsednik Roosevelt je formal-
no odprl kampanjo za šesto vo-
jno posojilo z govorom, ki je bil
po radiu razširjen po vsej deže-
li. Vsota posojila je štirinajst
milijard dolarjev in dosežena
mora biti z nakupom vojnohra-
nilnih bonrov.

"Vsak izmed nas si lahko od-
tegne nekatere stvari," je rekel
Roosevelt. "Vojna še ni konča-
na in mi moramo napeti vse sile
za poraz sovražnikov. Sleherni
naj si nekaj odtrga in žrtvuje za
fante v ameriški oboroženi sili,
da se pospeši zmaga."

Roosevelt je dejal, da bi mo-
rali biti Američani ponosni na
uspehe, ki so bili doseženi v tej
vojni. Optimizem o končnem
izidu je upravičen, čeprav bo
treba prehoditi težko pot. Po-
trebna je skupna in enotna fron-
ta.

General Dwight D. Eisenhower,
vrhovni poveljnik zavezni-
ških sil v Evropi, je tudi apelir-
al na Američane, naj kupujejo
bonde, delavci pa naj producira-
jo več orožja, streliva in druge-
ga vojnega materiala, da se
skrajša vojna in rešijo nešteta
življenja. On je povedal ameri-
škemu ljudstvu, da so zavezni-
ške armade zadale silne udarce
sovražniku na evropskih boji-
ščih. Od invazije Francije so
Nemci izgubili čez milijon voja-
kov.

Obnova odnošajev z Bolgarijo in Rumunijo

Washington, D. C., 20. nov.—
Amerika je obnovila odnošaje
z Bolgarijo in Rumunijo z ime-
novanjem poslanikov. Za posla-
nika v Bolgariji je bil imenovan
Maynard Barnes, za poslanika v
Rumuniji pa Burton Y. Berry.

UNIJE CIO BODO DRŽALE DANO OBLJUBO

Murray priporoča koo- peracije z vlado in delodajalci

VOJNI DELAVSKI ODBOR KRITIZIRAN

Chicago, 20. nov.—Philip Mur-
ray, predsednik Kongresa indu-
strijskih organizacij, je dejal, da
bodo unije CIO držale obljubo,
da ne bodo vodile stavk, dokler
traja vojna, da so pripravljene
kooperirati z vlado in delodajal-
ci v prizadevanjih za polno upo-
sleitev delavcev v povojni dobi
in v drugih ozirih. On je obja-
vil vsebino poročila, ki bo pred-
loženo konvenciji unij CIO, ki
se je danes pričela v hotelu Ste-
vensu.

Poročilo naglašja, "da črta ne
more biti potegnjena med delav-
ci in vojniki v skupnih vojnih na-
porih. Kar je dobro za delavce,
mora biti dobro za ljudstvo.
Udajati se ne smemo optimiz-
mu, ki bi zavrl vojne napore do-
ma. Skrbeli bomo še nadalje,
da bodo naše oborožene sile v
Evropi in na Pacifiku preskrb-
ljene z vsem, kar potrebujejo."

Murray je okrcal vojni delav-
ski odbor. V poročilu trdi, da
ni ničesar prispeval k izboljša-
nju odnošajev med delavci in
delodajalci in ne rešil perečih
problemov. Edino učinkovito
delo, katero je izvršil, je bila
ustalitev mezd, ne pa cen in
profitov. Murray je predlagal
revizijo smernic odbora in reor-
ganiziranje.

"Dokler ne bodo nemške in
japonske oborožene sile uniče-
ne, se ne moremo odpovedati od-
govornosti napram amerškemu
ljudstvu," pravi Murray v poro-
čilu. "Iz tega razloga moramo
držati protistavkovno obljubo.
Potrebno je že sedaj reševanje
problemov glede preureditve in-
dustrij za produkcijo civilnih
potrebnosti in polno uposleitev
delavcev po zaključku vojne.
Mobilizirati bomo morali vsa
sredstva in kooperirati v vseh
ozirih, da se postavi podlaga
trajnemu miru in blaginji ljud-
stva v povojni dobi. Osvojitev

Eksekutiva ADF zavrnila vabilo

Udeležila se ne bo mednarodne konference

New Orleans, La., 20. nov.—
Člani eksekutivnega odbora
Ameriške delavske federacije so
soglasno zavrnil vabilo Kongre-
sa britskih strokovnih unij, naj
pošljejo reprezentante na med-
narodno delavsko konferenco, ki
se prične 4. decembra v Londo-
nu. Vabilo so odklonili, ker so
bile tudi ruske strokovne unije
in Kongres industrijskih orga-
nizacij, povabljeni, naj se ude-
ležijo konference.

Člani so označili CIO za "re-
belno" grupo, o ruskih unijah
pa so izjavili, da niso svobodne.
CIO in ruske unije so sprejele
vabilo.

Odločitev članov eksekutivne-
ga odbora ADF je naznanil Wil-
liam Green, predsednik federa-
cije. On je dejal, da je bil Wal-
ter Citrine, tajnik Kongresa
britskih strokovnih unij, obve-
ščen o odklonitvi vabila. Odlo-
čitev je padla na predvečer kon-
vencije Ameriške delavske fede-
racije v New Orleansu.

"Kongres britskih strokovnih
unij nima pravice sklicanja med-
narodne delavske konference,"
je rekel Green. "Te pravice si ne
lasti ADF. Ako je konferenca
potrebna, bi jo morala sklicati
mednarodna federacija strokov-
nih unij, v katero spadata Kon-
gres britskih unij in ADF. Ru-
ske unije in CIO niso vključene
v mednarodni federaciji."

Konvencija ADF bo odprl
Green. Vsak delegat bo dobil
kopijo poročila o zaključkih čla-
nov eksekutivnega odbora, spre-
jetih na sejah v tem letu. Poro-
čilo vsebuje 200 tiskanih strani.

John P. Frey, načelnik de-
partamenta kovinarskih unij
ADF, je naznanil, da bo konven-
cija zahtevala od Rooseveltove
administracije razpust več vlad-
nih odborov in agencij, ki so de-
monstrirale nesposobnost pri re-
ševanju delavskih problemov.

načela garantiranih letnih de-
lavskih dogodkov je potrebna,
da se prepreči kriza. Delavci vi-
dijo upanje od izida konference,
kakršne so se vršile v Bretton
Woodsu in Dumbarton Oaksu."

Domače vesti

Nova grobova

Beacon, Iowa.—Tukaj je 21.
okt. umrl Ignac Masel, star 78
let in rojen v Zagorju ob Savi.
Za nadoho je bohehal štiri leta.

Milford, N. Y.—Dne 14. nov.
je tukaj umrl Louis Babnik, star
46 let in doma iz Ljubljane.
Svoječasno je imel v najemu
Surtzovo farmo blizu Chardona,
O. Zapušča ženo in pet otrok,
mater v Worcesterju, N. Y., v
Clevelandu pa tri brate in se-
stro. V Ameriko je prišel s star-
ši kot otrok.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 15. nov. je
umrla, zadeta od kapi, Helena
Mahne, roj. Filipič, stara 61 let
in doma iz vasi Tatra, fara Hru-
šica na Notranjskem, odkoder
je prišla v Ameriko pred 40 leti.
Bila je članica društva 139 SNPJ
in SZZ. Zapušča tri sinove, štiri
hčere (tri poročene), vnuke in
vnukinje, brata in sestro.—Vile
rojenice so se zglasile pri druž-
ni John in Mary Daničič v War-
rensville Heights in pustile
hčerko; oče, po činu štabni sar-
žent, je v vojni preko morja.
Sinčica pa je povila Josephine
Demahar, žena poročnika Harol-
da E. Demaharja, ki služi v Ft.
Benningu, Ga.—Poročila sta se
Joseph Petrič in Irene Macho.—
V bolnišnici St. Alexis se še ved-
no nahaja John Želko, ki je pred
požarom stanoval na E. 61 st.—
Po daljši bolezni je v bolnišnici
umrla Anna Bojc, stara 27 let,
rojena tukaj in članica SDZ. Po-
leg staršev zapušča brata (pri
vojaki), poročeno sestro in več
sorodnikov.—John Augustine, ki
je bil pred tednom zadet od pou-
lične, je umrl za poškodbami.
Star je bil 74 let in doma od St.
Vida na Dolenskem, kjer za-
pušča sestro in več sorodnikov.
V Ameriki je živel 57 let in bil
član društva 5 SNPJ.—V bolniš-
nici je umrl Mike Aušnik, star
70 let in doma od St. Vida pri
Ljubljani, odkoder je prišel v
Cleveland pred 37 leti.—Na Pa-
cifiku je pogrešan Frank R. Po-
grais, star 25 let. Služil je pri
bojni mornarici kot električar od
1938. Ko so Japonci napadli Fi-
lipine, je od tam pomagal reše-
vati ameriške vojake. Zadnjič
je bil doma na dopustu februar-
ja 1943.—V bolnišnici v južni
Franciji se zdravi Pvt. Joseph
H. Kirn, ki je bil ranjen 5. okt.
On je sin družine Anthony Kirn
in pri vojaki je od junija 1942.

Protivladne demon- stracije v Belgiji

Bruselj, Belgija, 20. nov.—Čez
15,000 ljudi se je udeležilo proti-
vladnih demonstracij v znak
protesta proti odredbi, da mo-
rajo člani grup, ki so se borili
proti nemški okupacijski sili,
odložiti orožje. Odredbo je iz-
dal premier Pierlot. Demon-
strantje so nosili rdeče zastave in
kričali, da mora vlada resigni-
rati.

Federacija britskih kolonij v Afriki

London, 20. nov.—Geoffrey
Shakespeare, vodja misije brit-
skih kolonij v Afriki, je pred-
lagal strnitev teh v federaciji.
On se je izrekel za ustanovitev
posvetovalnih svetov, katere naj
bi tvorili predstavniki britskih
kolonij.

Francoske čete ukorakale v Alzacijo

Pariz, 20. nov.—General
Charles de Gaulle je naznanil
vkorakanje francoskih čet v Al-
zacijo, katero je Nemčija dva-
krat anektirala v zadnjih 73 le-
tih. On je tudi naznanil, da so
francoske čete ujele čez 10,000
nemških vojakov v bitkah na
zapadni fronti.

JUGOSLAVIJA BO DOBILA VLA- DO REGENTOV

Ljudstvo odloči o po- vratku kralja Petra

PARTIZANI ZASE- LI TIRANO

London, 20. nov.—Odbor za
narodno osvoboditev maršala Ti-
ta in jugoslovanske ubežne vla-
da v Londonu sta se sporazume-
la glede ustanovitve vlade re-
gentov v bližnji bodočnosti, pra-
vi poročilo iz zanesljivih virov.
Sporazum določa, da ljudstvo
pri volitvah odloči glede povrat-
ka kralja Petra na jugoslovans-
ki prestol.

Poročilo trdi, da je bil maršal
Tito izbran za predsednika nove
jugoslovanske vlade. Ta bo ime-
la 28 članov, reprezentantov od-
bora za narodno osvoboditev in
ubežnega režima. Dr. Ivan Su-
bašić, predsednik ubežne vlade,
bo eden izmed treh regentov.

Doznava se, da bodo imeno-
vani državni ministri za vsako
izmed šestih jugoslovanskih pro-
vinc. V področje teh bodo spa-
dale funkcije, ki so jih prej iz-
vrševali načelniki provinc.
Nov sporazum je v soglasju z
onim, katerega sta nedavno skle-
nila Tito in Subašić, nanašajoč
se na formiranje administracij-
skih ustrojev v Jugoslaviji. Ti
predvidevajo predstavništvo za
Srbijo, Hrvaško, Slovenijo, Her-
cegovino, Črno goro in Bosno.

Nacijska časniška agencija
DNB je priznala umik nemških
čet iz Tirane, glavnega alban-
skega mesta, po ljutih cestnih
bitkah s partizanskimi enotami.
Glavni stan maršala Ti-
ta, poveljnika jugoslovanske osvobo-
ditelne armade, poroča, da je bit-
ka za posest Tirane trajala več
dni. Nemške čete so se izmuz-
nile iz pasti in pobeegnile.

Berlin in Titov glavni stan
pravita, da Nemci še drže Drač
in Scutari.

Beda v italijanskih pokrajinah

Čistka fašistov se nadaljuje

Rim, 20. nov.—Izgleda, da be-
da, bolezni in stradanje narašča-
jo v Italiji in da se bo položaj
poslabšal v zimskih mesecih v
osvobojenih italijanskih pokra-
jinah. Pomanjkanje živeža je
večje nego je bilo pod nemško
okupacijo teh pokrajin.

Zbiranje žita in drugih pri-
delkov za nasičevanje prebival-
cev ni doseglo pričakovanj. Tat-
vine so na dnevnem redu in čr-
na tržišča uspevajo kljub zavez-
niški vojaški kontroli.

Rim je natrpan z begunci, ki
so prišli v mesto iz drugih kra-
jev. Pomanjkanje živeža, oble-
ke in premoga je akutno. Poro-
čila o širjenju revščine temelje
na podatkih z vezniških in ita-
lijanskih avtoritet.

Grof Carlo Sforza, načelnik
komisije, kateri je bila poverje-
na čistka fašistov, je naznanil
odstavitev 28 senatorjev. V ča-
su Mussolinijevega režima je
senat štel 385 članov. Ti so ime-
li pozicije do smrti. Odstavljeni
so bili lahko le na posebno od-
redbo italijanskega kralja.

Odstavljeni senatorji so bili
potem aretirani in vsi bodo od-
vedeni v ječnice.

Šest ljudi zgorelo v požaru

Chicago, 20. nov.—Najmanj
šest oseb je zgorelo v požaru, ki
je zajel trinadstropno poslopje
na 1355 E. 47th Pl. Žrtve so bile
štiri ženske in dva moška. Gasil-
ski podmaršal Cody je dejal, da
je bil ogenj podtaknjen.

Znana trojica se masti s Hitlerjevim pečenim puranom... Vsa tako si je kartunist zamislil letojnji ameriški zahvalni dan.

Narodnina za Zdravne drave (liven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inoseststvo \$8.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemarčnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil potrdilo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 28, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Datum v oklepaju na primer (November 30, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla narodnina. Pono-
vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kljukci zopet tulijo

Medtem ko smo iz Londona prejeli največjo obsodbo izdajalec slovenskega naroda iz ust "spreobrnjenega" dr. Lojzeta Kuharja, bivšega urednika ljubljanskega Slovenca, so kljukci pri Ameriški domovini zopet zatulili svojo staro pesem zlobe in laži, zavajanja in kriminalnega obrekovanja. Spravili so se nad voditelje SANSa, katerim očitajo isto kot so zlobno očitali skozi dvajset let Etbinu Kristanu, da je—"požrl milijondolarski sklad" Republiškega združenja. Voditelji SANSa so ti kljukci obtožili, da se hočejo zdaj, ko so izpraznili in "zafučkali" njegovo blaginjo, polastiti tudi blaginje JPO-SS.

Toda, da se čitatelji prepričajo o "poštenosti" in "značajnosti" teh kljukcev, naj podamo uvodni članek A. D. z dne 14. novembra. Glasi se:

Na 5. in 6. decembra 1942 se je rodila v Clevelandu politična organizacija ameriških Slovencev, kateri so nadeli ime SANS. Slovenski ameriški narodni svet. Ta organizacija si je dala za nalogo, da bo rešila staro domovino, če ne morda vse svet. Mi smo takrat zapisali, da je bil porod pomemben ter napovedali SANSu—boba.

In zgodilo se je... SANS, ki tekem dveh let ni napravil drugega, kot da je shiral med ameriški Slovenci denar in istega sproti razmetaval. Je danes politično in finančno mrtve. Nobene ikode! Napravil ni druge ikode, kot da je med ameriške Slovence sasal razdor in zapravljal precej lepih tisočakov iz žepa ameriških delavcev.

SANS je torej totalno mrtve, niso pa mrtvi njegovi voditelji. Ker so tako lepo saigrali vlogo, ki jim je bila poverjena, ali ki so si jo naložili, ko so s konvencijami, sejami, voznimi stroški in drugimi nepotrebnimi izdatki zafučkali blaginjo, ležejo zdaj druge poti, da bi ostali na krmilu, pa da bi prili sopot do denarja. Zadeje le glavno, kakopak.

Ker pa dobro vedo, da so pri ameriških Slovenceh izgubili kredit, so s pomočjo nekaterih lahkovernih kalinov prišli na lepo idejo, ki jim bo, če je bodo ispejali, sopot napolnila bisago. Naenkrat so se namreč do ušes zaljubili v lepo blaginjo, ki jo ima Jugoslovanski pomočni odbor, slovenska sekcija, pa so zavpili: združimo se! Fina in krasna ideja! Nekako na tak način, ki je rekel nekdo črnogorski kralj Nikita: mi pa Rusi, bogam! Prava malha naj se združi s polno vrečo. Čast, komur čast za prelepo misel.

Naenkrat so vrgli v svet svarilo: nihče drugi kot mi ne sme deliti podpore v stari domovini, zato morate izročiti denar nam! Blagor ubogim na duhu, ki jim to verjamejo. Da ne bo kakšne nomete in da se tega ne posla-
bi, naj mi približajo na tem mestu, da vsak, ki dobi dovoljenje shirati pri-
spevke, ima tudi polno moč iste deliti. Če je torej JPO-SS shiral denar za reševanje v stari domovini, bi ta denar lahko razdelil, kakor bi ga hotel. Kdor trdi drugače—laže!

Torej SANS, ki je vsa ta leta, ko je JPO-SS shiral cente in dolarje, se trudil in trival, da je spravil skupaj nekaj tisočakov, lepo kadil cigare in zapravljal nabrani denar, se hoče kar na vsem lepem polastiti lepe bla-
gajne JPO-SS. Dočim dve leti ni vedel, da bodo rojaki v stari domovini potrebovali podporo, in je svoje tisočake razmetaval kot kak furman, se mu je zdaj, ko ima prazno blaginjo, srce kar naenkrat vnelo za reševanje v stari domovini. To se pravil, da bomo povedali pravilno: srce se jim je vnelo za blaginjo, ki jo ima JPO-SS.

Zaenkrat denarja se ni dobil, ker ga dobro tišijo taki kot je Jože Zalar in Josephine Erjavac. Ampak vse izgleda, da jih bo reakcija preglasovala, sa kar bo zasluža nekaterih takih, ki ni vidijo dlje kot do konca svojega nosu. Kadar se bo to zgodilo, bomo zopet povedali svoje mnenje in pre-
pričani smo, da bo to dvignilo precej prahu po ameriški Sloveniji.

Kaj takega more napisati le zlobna duša, kateri je laž, zavijanje in zavajanje orodje, s katerim s sadiščinami veseljem ubija poštene značaje. Ni čudno, da se od takih "krščanskih" propalce obračajo tudi pošteni katoličani.

Ampak stvar je resna. Ameriška domovina je s tem uvodnikom pokazala, da se bo posluževala enakih sredstev in enakih metod proti voditeljem SANSa kot se jih je skozi dolga leta posluževala proti voditeljem JRZ, izrečno pa proti Etbinu Kristanu, katerega je kriminalno obrekovala.

Tudi ta članek ni nič drugega kot kriminalno obrekovanje vodi-
teljev SANSa. Sicer nikogar ne imenuje poimensko, marveč kolektivno. Ampak vodstvo SANSa tvorijo posamezniki. Več ali manj je prizadeta vsa eksekutiva, izrečno pa predsednik in tajnik, ki sta glavna funkcionarja te organizacije.

Med vrsticami tega uvodnika je povedano, in več ali manj tudi direktno, da so voditelji SANSa lopovi in navadni raketirji, ki praznijo SANSovo blaginjo, oziroma so jo že "zafučkali," v svoje lastne koristi. In ker so to blaginjo "zafučkali," "razmetali" in pobasali v svoje žepe, hočejo zdaj dobiti v svojo pest tudi blaginjo JPO-SS in jo prav tako izprazniti ter se z njo osebno okoristiti.

To je smisel tega lopovskega izbruha v Ameriški domovini. Z drugo besedo je to atentat na poštenost voditeljev SANSa. Po našem mnenju je tudi kriminalno obrekovanje, ki zasluži, da se urednik A. D. zagovarja na pristojnem mestu. In če je vodstvo SANSa na svojem mestu, bo tudi učinkovito nastopilo proti takim moralno pokvarjenim karakterjem in iskalo zadoščenje z legalni-
mi sredstvi. Iz preteklosti vemo, ako se temu zlobnemu obreko-
vanju in ubijanju poštenih značajev v tej deželi. In od teh krimi-
nalnih obrekovalcev se bo s studom obrnil tudi vsak pošten kato-
ličan. Stori bo tako kot je storil z enakimi karakterji duhovnik dr. Lojze Kuhar v Londonu, čigar govore boste čitali v Prosveti v prihodnjih dneh.

Glasovi iz naselbin

GLAS VOJAKA

Albuquerque, N. Mexico.—V mojem dopisu z dne 7. januarja sem opisal, da sem bil tedaj za čistila in vrtnarja, pozabil pa sem povedati, da sem tudi moral pobirati okrog teh barak odpadke, čiki itd. Tisto delo sem opravljal skoraj leto dni.

Meseca junija pa so me pre-
stavili v kuhinjo. Že prvi dan sva dva moža s pomočjo stroja nalupila in očistila nad sto ga-
lonov krompirja v treh in pol urah. Spomnil sem se na mojo mamo, kako je skoro uro lupila in hitela na vse pretege, da je nalupila krompirja za osmero v družini.

Lupljenje krompirja se vrši vsak drugi dan. To delo sem vr-
šil vsako drugo popoldne za do-
bo treh mesecev, tri mesece pa sem delal vsak drugi dan dopol-
danski šiht, od pol štirih zjut-
raj do pol ene popoldne. Na do-
poldanskem šihu je bilo kratko-
časno, kajti med peto in sedmo uro sem potolkel do sto ducatov jajc. Ako ne bi bilo na mizi ocvrtih jajc, masla, slanine, klo-
bas, omeletov in raznega sadja, potem ne bi bili fantje veselih obrazov. Za kosilo se ni bilo ni-
koli manj kot 15 različnih jedil za jesti. Enkrat na teden pa imamo pečene kokoši. Deliti fantom kokošjo pečenko ni pri-
jetno delo, kajti pri gelitvi pazi poseben stražnik, tako da dobi-
jo vsi enako. Nihče ne mara pe-
rutnic in vratu, ampak vsak gle-
da le na lepa stegna.

Ko sem nekega dne delil ko-
košjo pečenko, je stal za menoj stražnik, pred menoj pa dolga vrsta vojakov. Tu je tudi pre-
cej Jugoslovancev in eden izmed njih se okorajši in zakriči v slo-
venskem jeziku: "Toni, meni daj stegno—jaz ne maram peruti-
nic!" Paznik mi pa je nato de-
jal: "Toni, ali misli tisti tvoj rojak, da je v starem kraju, ker govori s teboj slovensko vprico mene!"

Tukaj je tudi Slovenec Sgt. Kogovšek, doma iz Puebla, Colo. On igra pri vojaški godbi, ker zna igrati na več instrumentov, kakor tudi na orgle in harmoni-
ko. Večkrat sem ga slišal, ko je opoldne igral na harmoniko za voja-
ke v jedilnici, da fantje jedo z večjo slastjo. Vsako nede-
ljo popoldne pa igra na orgle. Igra na harmoniko tudi v me-
stu, v klubu USO. Tam imajo naši fantje priliko spoznati se med seboj in z dekleti, katera so zelo priključiva. Nekatera pa so že bolj staričkava in če bi se srečal s takim dekletom na kra-
ški poti, bi gotovo voščil "dobro jutro, teta!"

Pred 15 meseci sem dobil 15 dni dopusta, ki mi je zelo pr-
išel. V Albuquerqueju sem stopil v avtobus. Vožnja je bila zelo lepa. Voznik je nekajkrat ustavil in pobral ljudi, ki so bili večinoma Indijanci. Videl sem veliko ljudi, ki so opravljeni po starem kopitu. V busu je bil ob-
lečen neki star Indijanec v tež-
kem ovčarskem kožuhi iz kate-
rega ni nič kaj prijetno dišalo. Dospel sem v Fontano, Cal., kjer sem najprvo obiskal Johna Ruperta, ki je bil nekoč v Bar-
bertonu za točaja. Z ženo ima-
va v Fontani zelo lepo hišo in vrt. On me je z avtomobilom peljal k našim rojakom. Obiska-

li smo Johna Zdravja, ki je tudi bivši Barbertončan. Tudi on ima zelo lepo hišo v zelo lepem kra-
ju. Drugi dan pa smo se odpe-
ljali k družini Anton Blatnik. Blatnikovi imajo tudi lepo hišo in vrt, ki je nasajen z orehovim drevjem.

Ustavili smo se tudi v Sloven-
skem domu. Poleg Doma živi Louis Petrič in žena. Postregli so nam s hladnim pivom, nakar smo šli malo pogledat v Sloven-
ski dom. Toda Dom je bil zaprt. Kmalu pa prisopihajo oskrbnik Anton Rihtar in nam odpre. Po-
slojpe zunaj in prav tako zno-
traj je lepo, le škoda, da je bila v spodnjih prostorih tema, na-
mesto hladnega piva. No, če še kdaj obiščem Fontano, ga bom pa tedaj malo več spil.

V Fontani je lepo. Ako ne bi bilo, ne bi bilo tam toliko slo-
venskih naselencev. Johnu Ru-
peltu in njegovi ženi se najlep-
še zahvaljujem za gostoljubnost in prenočišče, kakor tudi zgoraj omenjenim rojakom.

Na poti proti Albuquerqueju sem se ustavil v mestu William-
su, Arizona, in začudil sem se, ko sem videl, da so življenjske potreščine veliko ceneje kot v tem mestu.

Dne 17. septembra sem se ure-
zal na prst. Nekaj tednov sem nosil obvezan prst. Delal sem vseeno, a nastal je prisad in mo-
ral sem iti v bolnišnico. Bil sem v isti sobi kot l. 1942. Tedaj me je imel zdravnik že na operacijski mizi in mi mislil odrezati prst na desni nogi. Tedaj pa je stopil v sobo drugi zdravnik, po činu major in predstojnik prvega zdravniškega oddelka, kateri je imel čin poročnika, ter slednjega vpraša, kaj namerava storiti. Poročnik pa reče: "Prst mu bom odre-
zal." Major pa mu odgovori: "Ne boš ne, storil boš, kar ti bom jaz ukazal!" In volja majorja je obveljala. Prsta mi ni odre-
zal, v bolnišnici pa sem ležal 43 dni in izgubil na teži 17 funtov.

Tedaj, ko sem bil v bolnišnici, je bilo nas "tu" petsto iz države Ohia, med njimi deset iz Bar-
bertona, toda nihče me ni pri-
šel pogledat. Ko sem bil v dru-
gič v bolnišnici, pa je bilo vse bolj prijazno kot l. 1942. Zdrav-
nik Dreissler, doma iz Midway-
ja, Pa., po činu major, je bil ze-
lo prijazen z menoj in prav tako vojaške bolničarke. Tudi obis-
kovalce sem imel. Moja žena, v spremstvu dveh sinčkov, Antho-
nyja in Franka, me je obiskala vsako popoldne. Težko je z be-
sedami izrazilo, kako sem bil srečen in zadovoljen, ko sem za-
gledal, da se proti meni pribli-
žuje moj zaklad, moja žena, mla-
da mati rdečih lic z dojenčkom v naročju.

Ko pišem te vrstice, je potek-
lo že 52 dni, odkar imam obve-
zan prst. Sedaj delam bolj po malem, upam pa, da bom v ne-
kaj tednih popolnoma zdrav in potem bom lahko zopet tolkel jajca.

Danes je 4. oktobra. Nekdo potrka na hišna vrata. Moji že-
ni izroči velik zavitek, ki ga je poslala mojemu sinčku sestrič-
na mojega očeta Tončka Može iz Barbertona, O. Najlepše se zahvaljujem za darilo! Ob pri-
liki povrnemo.

Naj omenim še ta dogodek. Dne 4. novembra zvečer je že-

Zemljevid kaže zapadno fronto pri Aachemu in smer nove ame-
riške ofenzive. Otvoritev velikega belgijskega pristanišča An-
twerpa bo v veliko pomoč anglo-ameriškim silam na tem sektorju.

na odprla vrata in hoče postavi-
ti ven prazno steklenico za mle-
ko. Tedaj pa nekaj bliskovito skoči mimo nje naravnost v ku-
hinjo. Bil je divji zajec. Sedaj ima moj dvoletni sinko veliko veselja in kratkočasje z njim.

Prosveto redno prejemamo in nam je v veliko razvedrilo. Z ženo se kar trgava za njo, kate-
ri jo bo prej čital.

V bližini tega mesta se naha-
ja ujetniško taborišče. V krat-
kem bom šel tja, morda je med ujetniki kakšen Slovenec ozi-
roma Jugoslovane.

Končam in pozdravljam vse prijatelje Prosvete.

Cpl. Anthony Kaluza.

NA DELU ZA IZPUSTITEV JETNIKA BOWERSA

St. Louis, Mo.—Ko se je raz-
nesla vest, da ne bomo delali v soboto, 28. oktobra, ker je bilo treba popraviti kotel, v katerem kuhajo žganje, sem sklenil, da dam pregledati zdravniku mojo staro kljuso, če jo morda napa-
da kakšna španska muha. Zdrav-
nik jo pregledal in pretilje in konstatira, da je O. K. Pregleda tudi kopita in pravi, da naj pa-
zim, da se ne razčesnejo, ker so bolj slaba. Pripomni še, naj ni-
kar ne vozim preveč hitro, kajti lahko se znajdem v obcest-
nem jarku s polomljenimi kost-
mi.

Ker sem imel dogovorjen se-
staneček z osebo, ki je v pomilo-
stivnem odboru, na nedeljo, 29. oktobra, sem se odločil, da je bolje iti dan poprej, da pri-
lem tja zagotovo ob določenem času.

Ko poženem kljuset, prične kašljati in prhati, nato pa zleti proti Illinoisu. 66. cesta je lepa in široka, tako da se človek prav udobno vozi. Na križišču 66. in 4. ceste pa sem zavozil in se od-
peljal proti Stauntonu. Ko pridem v mesto, vprašam nekega pleskarja, če ve, kako bi prišel v Witt, Ill. Mož se je malo po-
praskal za ušesi in priznal, da ne ve. Zapeljem na gasolinsko postajo in vprašam. Prileten in prijazen mož me potolaži, češ, da sem komaj štiri milje zavozil. Ker sem že v Stauntonu, sem potegnil iz žepa društveni ime-
nik in ga vprašal, če ve za ulice, kjer žive društveni uradniki SNPJ. Ker žive izven mesta, in bi me vzelo precej časa, da bi prišel do njih, sem opustil na-
men obiskati jih. Se bom pri njih oglašil pa prihodnjič, ako bi me slučajno tja zanesla pot.

Dan se je hitro nagibal proti koncu. Obiskal sem še naše rojake, potem pa sem se odpeljal proti domu. Hvala vsem za po-
strežbo, ob priliki se pa zopet vidimo.

Ciril Medved, 107.

ZARJANI VABIJO

Cleveland, O.—"Po gorah grmi in se bliska..." tako smo jo nekoč fantje ubrali v Poljan-
ski dolini, tam v prelepi Slove-
niji. Bilo je ob luninem svitu, tam nad vasjo, ko so se ljudje pripravljali k počitku. Le tu in tam je pretrgal tišino pes ali ro-
pot koles voza, ki se je vračal s težkim tovorom iz Ljubljane.

Ob tistih spominih človeka dajajo čustva, ki jih pero ne re-
popisati. Ali bomo še kdaj slišali te prelestne melodije?

Da, prijatelj moj—ni še konec sveta. Tu, v novi Ljubljani, v slovenski metropoli, še vedno prepevamo in se radujemo ob slovenski pesmi, kakor v prejšnjih časih. Gotovo že ves, da se ti tudi prilika slišati lepe slovenske pesmi na Zahvalni dan v Slovenskem narodnem domu ob petih popoldne, ko poda pevski zbor Zarja koncert in spe-
voigro "Čevljar baron". Slišal boš pesmi, ki si jih nekoč sam prepeval. Tudi tisto "Po gorah grmi in se bliska..." In v tem trenutku se spomni naših nesrečnih onkraj morja, kateri morajo že nad tri leta prenašati bliske in pogrome zločinskih in zverinskih samopašnikov.

Zarja se jih je spomnila s tem, da jim bo darovala polo-
vico prebitka koncerta.

Torej, dragi rojak, dva razlo-
ga imaš, da posetiš koncert. Sli-
šal boš lepo slovensko pesem in zaeno boš pomagal svojemu tra-
pečnemu bratu in sestri v stari domovini.

"Kako bomo zapeli, ko se na-
haja v vojni sedem naših naj-
boljših pevcev?" boš vprašal. Ne bomo tako, kot bi, če bi bili tudi oni z nami, vendar pa smo se resno pripravili za program, za-
to bo vreden tistega groša in časa.

Eden pevcev se je že povrnil iz vojne med nas. On je Joe Te-
kavec, ki je že okusil strahotno na bojiščih. On se zlasti odliku-
je z živžiganjem: Jože obljublja, da jih—boš nekaž zavižgal, zato morajo ostati pri besedi!

Pred kratkem se je oglasila moja mama iz stare domovine. Piše, da so vsi zdravi in se ve-
dno v svoji hiši v Gornji vasi. Upam, da bodo vsi Slovenci kmalu rešeni suženjstva.

Prijatelji glasbe! Pevski zbor Zarja vas vlijudno vabi, da pre-
živite Zahvalni dan z nami pri koncertu, zvečer pa na plesu ob zvokih Vadalove godbe. Ve-
čerjali boste pa v prizidku. Po-
zdravljeni in na veselo svidenje!

Frank Kokal.

NA DELU ZA STARO DOMOVINO

Johnstown, Pa.—Na sugestijo Ilije Babicka in Johna Oresko-
vicha smo obiskali naselbini Homer City in Luzerne. Najprvi smo se ustavili pri Josephini Modic. S to napredno ženo smo se spoznali na shodu južnih Slo-
vanov. Ona mi je po pošti po-
slala velik zavoj oblek za bed-
ne v stari domovini in tako sem imela njen naslov.

V omenjeni naselbini smo šli z namenom, da jih spodbudimo, da bi ustanovili podružnico SANSa ter da bi začeli s po-
možno akcijo. Upam, da nas ne bodo razočarali. Obrnili smo se do rojakine Modic za pojasni-
la. Tajnika društva št. 290 SNPJ nismo našli doma, ker je od-
šel na delo. Prosimo ga, da sto-
ri vse, kar je v njegovi moči, da se ta ideja realizira. Ako je potrebno, naj se obrne do nas za pojasnila. Predsednik drus-
tva br. Penko je obljubil svojo kooperacijo. On je zaveden ra-
jak in bo gotovo uspel v tem nadvse potrebnem delu. Obis-
kali smo tudi podpredsednika društva Hrvaške bratske zaje-
dnice Alberta Petroskyja z na-
menom, da bi Hrvati sodelovali s Slovenci v religijni akciji. Tudi on je obljubil sodelovanje, prav tako George Buckovich iz Lu-
zerne.

Zadovoljni smo se vrnili do-
mov. Na delo, bratje in sestre! Pokažite vsem, da ste zavedni Slovani, kateri danes prinajajo največ na altar svobode in de-
mokratijske. V skupnosti je naša moč, v prepriporaz!

(Dajte na 3. strani)

Ameriške invazijske ladje bruhajo iz svojih trupcev vojake in material na obrežju otoka Leyteja na Filipinih.

Domača fronta

Office of War Information
Washington, D. C.

POZIV LADJEDELNICA
Washington.—Paul V. McNutt, ki izdeluje udarne transportne ladje in tovorne parnike, nujen poziv, naj ostane na delu. Načelnik War Manpower komisije je naglasil in še podčrtal prošnje za večjo produkcijo, katere so prišle od uradnikov mornarice in pomorske komisije; dejal je, da je program za produkcijo udarnih ladij kritično nujen.

"Zdaj, ko se je začela ofenziva proti Japonci, so postala sredstva za prenos materiala na bojno polje ladje za izkrcavanje najvažnejša zahteva mornarice. Ako hočemo izkoristiti ugodnosti, katere nam nudi naše izkrcanje na Filipinih, moramo imeti dovolj ladij za izkrcavanje in imeti jih moramo takoj. Eden potov, ki nas bodo povedli do hitrejših zmage na Pacifiku, je ta, da vsak delavec, ki pomaga pri gradnji teh življenjsko važnih udarnih ladij, ostane pri svojem poslu prav do konca."

POMANJKANJE MORNARJEV

Washington.—Skupna izjava podadmirala Emerya S. Landa (v pokoju), War Shipping administratorja in U. S. Maritime Commission, in Paula V. McNutta, predsednika War Manpower komisije, pravi, da grozi kritično pomanjkanje mornarjev in častnikov za trgovske ladje, ki vozijo na različna vojna ozemlja, kar zna zakasnitve že v teku prihodnjih tednov dobavo na fronte v Evropi in na Daljnem vzhodu. Oba urada sta radi tega začela skupno akcijo, da se prijavijo zadostne množine potrebnega moštva, izurjenih mornarjev in tudi novincev, ki bi hoteli služiti na morju.

TRGOVSKA MORNARICA

Washington.—Office of War Information je objavil nekatere podatke in poročila o tovrni mornarici v vojni in o izgledih ameriškega trgovskega brodogojstva. Iz tega je razvidno, da bo repatriacija vojaštva, prevajanje potrebnih dobav in delo za obnovo zaposlilo večino ameriške trgovske mornarice najmanj šest mesecev, morda pa celo še tri leta po koncu vojne proti Japonci.

NAČELNIK WPB POZIVA NA DELO

Washington.—J. A. Krug, načelnik War Production Boards, poziva, naj se v vseh vojnih tovarnah dela s polno paro na dan zahvalnosti in skozi ves konec tedna. "Večji del naših nalog v proizvodnji je še nedovršen," je poudaril Krug. "Najboljši način praznovanja tega praznika je ta, da se posvetimo z vsemi silami velikim nalogam, ki so še pred nami."

VARNOSTNE MERE

Washington.—War Production Board poroča, da so varnostne mere napredovale v koraku z razvojem industrije v teku zadnjih petih let in da so naprave za varnost igrale važno vlogo v vojnem produkcijskem programu s tem, da so preprečile mnogo nezgod. V začetku leta 1944 je WPB cenil, da bo industrija uporabljala v tekočem letu vsega skupaj najmanj 14.000.000 predmetov, ki so v službi varnosti—in to v onih 17 industrijskih panogah, ki uporabljajo največ varnostnih naprav.

POROČILA O UPORABI PENICILINA

Washington.—Dr. J. R. Heller, načelnik oddelka za spolne bolezni pri US Public Health Service Federal Security Agency, je dejal, da bodo znanstveniki, ki se bodo udeležili konferen-
ce za kontrolo spolnih bolezni po vrnitvi v St. Louisu slišali poročila o najnovejših in zelo obširnih poskusih s penicilinom na tem posebnem polju. "Zelo verjetno je," je dejal Dr. Heller, "da bodo pokazala ta poročila, da je zdravniška veda zdaj vendar odkrila sredstva, s katerimi bo mogoče odpraviti oboje, sifilis in gonorejo, kot razširjene in nevarne spolne bolezni."

PEKI IN MOKA

Washington.—Peki, slaščičarji in izdelovalci cerealov ter drugi industrijski obrati, ki uporabljajo racionirana živila, morajo naslednje svoje prošnje OPA še pred 15. decembrom 1944, ako želijo prejeti večje količine kot do zdaj, ali pa če žele spremeniti osnove njihovega racioniranja, ker so še pred racioniranjem investirali denar v opremo za povečanje svoje produkcije. Ta vest prihaja od Office of Price Administration.

MAKSIMALNE CENE ZA PERESA

Washington.—Urad za administracijo cen je objavil nove predpise, ki določajo maksimalne cene v dolarjih in centih za polnilna peresa in mehanske svinčnice v prodaji na drobno. Določene so tudi maksimalne cene za prodajo na debelo in uvedene koraki, da bodo morali tovarnarji navesti na predmetu samem prodajalno ceno na drobno, obnem z znamko in številko modela.

PREDPISI ZA PRODAJO PURANOV

Washington.—War Food Administration poroča, da še ni mogoče preklicati predpisov glede prodaje puranov, ki določajo za nekatere okraje, da mora ostati vsa ta perutnina na razpolago Quartermaster Corps. Velike množine puranov so bile že odpisane na oddaljena bojišča za naše oborožene sile za večerjo na Zahvalni dan, za božič in na novega leta dan, toda vse potrebe za naše vojaške sile še niso krite.

NAKUP AVTOMOBILOV

Washington.—Office of Price Administration je spremenil nekatere določbe racioniranja avtomobilov v cilju, da olajša onim ki imajo certifikate, najti primeren voz. Najvažnejša sprememba bo ta, da bodo morali vsi prodajalci avtomobilov nabiti cene in v svoj inventar vseh avtomobilov iz leta 1942, katere imajo na prodaj. Seznam bo moral biti napravljen po tovarni, tipu, serijskih številkah, številkah stroja in z navedbo ali gre za nov voz ali ne. Trgovci, ki nimajo modelov iz leta 1942 na prodaj, bodo morali nabiti tozadevno izjavo. Trgovci, ki bodo odklonili prodajo interesantom, ki razpolagajo s potrebno vsoto denarja in potrebnimi dokumenti, bodo lahko izgubili pravico trgovanja z vsemi vozovi, ki so zdaj racionirani ali pa še bodo, je naglasila OPA.

AVTOMOBILSKI OBODI

Washington.—War Production Board bo dal na razpolago v novembru 1.850.000 avtornih obodov —250.000 več kot v oktobru, javlja Office of Price Administration.

PRITOŽBE RADI NAJEMNINE

Washington.—Office of Price Administration objavlja manjše spremembe glede procedure za pritožbe proti določbam o najemninah. Spremembe, ki so stopile v veljavo dne 31. oktobra, zahtevajo, da je treba poslati prepis pritožbe OPA v Washington, na katerem je povedano, da je šel en izvod pritožbe z vsemi potrebnimi dokumenti na

naslov pokrajinskega administratorja. To velja le za pritožbe proti navodilom teh zadnjih dveh uradov.

ZAHVALA DIJAKOM

Washington.—Paul V. McNutt, načelnik WMC, se je uradno zahvalil stotisočim učiteljem in dijakom, ki so žrtvovali svoje počitnice in delali v važnih vojnih poslih. V svojem pismu, naslovljenem dr. Johnu W. Studebakerju, US komisarju za vzgojo, je McNutt poudaril, da se s svojim delom v tovarnah in važnih opravkih na domači fronti zelo pomagali vojnemu naporu. Pohvalil pa je učitelje in dijake tudi zato, ker so se jeseni vrnili nazaj v šolo, kajti v demokratični deželi se mora šolanje nadaljevati tudi v vojni, mladina mora biti pripravljena, braniti dobljeni mir.

ČEVLJI

Washington.—Sedanje zaloge čevljev, v katerih je vdelano le malo usnja, so izčrpane iz racioniranja. OPA omejuje to določbo na čevlje, izdelane tukaj, ali importirane pred 6. novembrom. Gre za to, da se omogoči prosta prodaja razpoložljivih zalog, a ne zato, da se vzpodbuja nove izdelke te vrste.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kakor sem že poročala, smo se tu združili s Hrvati in Srbi in skupno delujemo v pomožni relifni akciji. Rezultat te skupnosti je, da smo zbrali skupaj obleke za velik tovrni avtomobil. Vsa obleka je že bila odpisana v New York. Imena darovalcev bo vsaka naselbina sama priobčila v časopisih.

Apeliram, da prisrčno na pomoč tudi z denarjem. Tukaj za to skupno delamo s Srbi in Hrvati, ker se vse tri narodnosti zavedajo, da je potreba pomagati našim trpečim bratom in sestram. Imejmo usmiljeno srce do ljudi, ki zelo trpe, a niso sami krivi svojega gorja.

Vse priznanje zaslužijo rojaki iz naselbin Lloydella, St. Michaela in South Forka. Obiskali bomo tudi druge naselbine—hiteti je treba, kajti dela je veliko!

Mary Vidmar.

RESOLUCIJA

Detroit, Mich.—Sledeča resolucija je bila sprejeta na seji postojanke št. 34 JPO-SS dne 5. novembra 1944. Seja se je vršila v Slovenskem narodnem domu. Resolucija se glasi:

Takojšnja materialna pomoč Sloveniji, ki ni bila le okupirana in oropana vsega za človeški obstanek potrebnega, nego tudi raztrgana na kose in podeljena nemški, laški in madžarski krvniški oblasti, je neobhodno potrebna. Slovenci mučeni, pobiti, gnani v suženjska dela, goli in bosi v gestapovski in fašistične mučilnice, kjer so vsled vremenjskih elementov in zlobe umirali, preživeli pa ostali pohabljeni in bolni, njih bivališča požgana in porušena, potrebujejo naše takojšnje pomoči.

Ker je glavni odbor JPO-SS na svoji seji dne 19. oktobra 1944 v Chicagu prošnjo Združenega odbora za sodelovanje z "War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent", da bi pomagal s skladi JPO-SS na-

polniti prvo ladjo za hitro pomoč najpotrebnejšim v Jugoslaviji, zavrgel, čeravno Združeni odbor garantira, da bo pomoč iz sklada JPO-SS podeljena samo najpotrebnejšim Slovincem;

Ker glavni odbor JPO-SS ni uvidel silne važnosti skupnega delovanja in silne potrebe hitre pomoči Sloveniji in Jugoslaviji, po kateri so Slovenci raztreseni in v skrajni bedi, ter zavlačuje pomoč in slepi javnost z neupravičenimi razlogi;

Zato prispevatelji in postojanka št. 34 JPO-SS sklenejo, vse denarne prispevke v pomoč trpečemu ljudstvu v Sloveniji in Jugoslaviji pošiljati Vojnemu relifnemu fondu Amerikancev južnoslovanskega porekla" preko SANSovega urada.

Matih Urbas, predsednik, Katherine Kralitz, tajnica, Anton Cedilnik, blagajnik.

O DELAVSKIH RAZMERAH

La Salle, Ill.—V Oglesbyju so pred kratkim odšli 150 oseb, večinoma ženske. V tej tovarni izdelujejo električne motorje. Vendar pa v okolici še vedno primanjkuje delavcev. V bližnjem mestu Seneci, kjer so ladjedelnice, se še vedno dobi delo. Pravijo, da se bo gotovo stalno delalo še šest do sedem mesecev. Plača je od 75 centov do \$1.20 na uro. Stanovanje od dveh do pet sob pa stane od \$25 do \$50 na mesec. Delovni teden je 54 ur.

Vremenski bogovi so nam letos še precej naklonjeni. Nima mo še mrzle zime.

Anton Udovich.

S POTA

Miren kotichek in počitek me je pozdravil, oživel moje noge in dne 2. novembra sem se podal na železno okrožje, v Chisholm, kjer počiva v večnem spanju moja sestra in njen mož. Obiskal sem njun grob.

Ko sem bil na poti, sem se srečal z mojim starim znancom, z visoko naobraženim možem Etbinom Kristanom. On je tudi obiskal največji misijonarski muzej, Buhoval muzej v Duluthu, kjer so ga prijazno sprejeli. Tolklo o mr. Kristanu. O njegovih shodih bodo gotovo poročali drugi, ki so se jih udeležili.

Tu v mrzli Minnesoti smo imeli dolgo časa lepo in gorko vreme, a sedaj se je precej spremenilo in je hladno.

Volitve so dobro izpadle, dasiravno so nekateri zelo bruhalil sveto jezo, češ, da se je Roosevelt združil s komunisti. Ko sem čital newburškega novinarja, se mi je zdelo, kakor da bi poslušal governerja Deweyja. Matija Pogorelec.

POROČILO ZASTOPNIKA

Herminala, Pa.—Iz Girarda sem se napotil v Sharon, Pa., in se najprvo ustavil pri znanemu društveniku L. Cvelbarju. Njega ni bilo doma, ker je delal nočni šiht, temveč samo žena, ki mi je takoj ponudila prenočišče. Tam sem pustil koveč, naker sem se podal do trgovca Bogolina. Bogolin me je peljal z avtomobilom in obiskala sva sestro Cetin, katera je ponovila naročnino na Prosveto, toda bolj nerada. Dejala je, da časopis ne piše tako kot bi ona rada.

Zatem sva se odpeljala v okolicco Narodnega doma. Tam sva srečala Joeva Garma, kateri je takoj ponovil Prosveto. Ker smo se precej zamudili v Domu in pri trgovcu Trobentar-

6. VOJNO POSOJILO

S kupovanjem posebnih vojnih bondov bomo pomagali plačati ceno zmage.

INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION

Radiogovor dr. Draga Marušiča

Iz Londona v Jugoslavijo po BBC

Konec vojne se približuje z velikimi koraki. Dogodki se odigravajo tako naglo, da prehitava stvarnost tudi najbolj optimistične prognoze. Vsed tega je za nas Slovence in Jugoslovane ogromne važnosti, da je bil prav sedaj, v zadnji fazi vojne sklenjen in objavljen sporazum med Nacionalnim komitejem osvoboditve Jugoslavije, z maršalom Titom na čelu, in vlado dr. Subašiča.

S tem so odstranjene še poslednje ovire, ki so stale na poti popolni zmagi idej, za katere se je borila NOV Jugoslavije. Demokratična federativna Jugoslavija je postala stvarnost, AVNOJ in njegov izvršni organ, Nacionalni komitej osvoboditve Jugoslavije je priznan kot edina legitimna upravná oblast v Jugoslaviji. Tako so zavarovane vse nacionalne in demokratične pridobitve, katere so si naši narodi izvojevali v teku svoje več kot triletné junaške in slavné borbe.

Kar daje temu sporazumu posebno obeležje, je to, da je bil sklenjen in objavljen s sodelovanjem in obćim odobravanjem naših velikih zaveznikov, kateri so neposredno zainteresirani na močni Jugoslaviji in zaradi tega na bratskem edinstvu jugoslovanskih narodov. Prav zaradi tega so enako zainteresirani, da se prehod narodne oblasti na še neosvobodeno ozemlje, ki pa bo, če Bog da, osvobodeno v najbližnji bodočnosti, avtomatično, v miru in redu izvrši v roke Nacionalnega komiteja in njegovih organov, narodno-osvobodilnih odborov.

S tem so odpadle še poslednje iluzije vseh onih, ki so računali na simpatije ali celo na aktivno pomoč velikih zaveznikov, zlasti Velike Britanije in Amerike, pri uresničenju svojih protinacionalnih, protizaveznških, protidemokratičnih, fašističnih in nacističnih ciljev. Ožigosani so pred notranjim forumom, ožigosani so pred širokim mednarodnim forumom kot izdajalci. Glede teh ne bom danes izgubljal besed. Oni to sami dobro vedo. Če še danes vztrajajo v svojem zločinskem početju, je to zaradi tega, ker so s svojimi dejanji svojo usodo nerazdružljivo povezali z usodo nacističnega gospodarja. Toda moja beseda gre tem, kateri so bili

Zadno noč pa sem prenočil pri Cvelbarjevih. Tja so prišli v vas tudi Bogoljubovi in smo se dolgo pogovarjali. Iz Sharon sem se napotil skozi Youngstown v Bessemer, Pa. Imel sem zelo nerodno zvezo in me je precej tudi namočilo. Tam so ponovili Prosveto Matt Hartman, Samec in Steve Kertel. Tudi sinovi te družine se bojuje nekje na Pacifiku. Nadalje so se naročili na novo na Prosveto Potočnikovi in Jerebovi, na Prosveto pa Helena Grmek, družina Pušnik in mrs. Zakrajšek. Helena Grmek mi je ponudila prenočišče, toda poprej sem se ustavil pri Šerjakovih, kjer sem si posušil čevlje. Nato pa sem se odpeljal proti Pittsburghu. Imel sem zopet slabo zvezo z vožnjo. Jack Volkar je ponovil Prosveto in daroval dolar v tiskovni fond. Istotako je ponovil Prosveto Joe Hrvatini, mrs. Smrekar pa Prosveto, Alex Skerly pa je ponovil Prosveto na seji westmorelandske federacije SNPJ, katere je blagajnik. V Libraryju pa so ponovili Prosveto Anton Potočnik, Jacob Vidmar, Vida Kasalec in Steve Maker, v Meadow Landsu pa Joe Bizjak. V Strabanu so ponovili Prosveto John Boštjančič in Bartolovi. V Strabanu se zelo zanimajo za relif našim bednim v stari domovini. Tudi v Libraryju so imeli veselico v ta namen, katera je prinesla \$200.

V Veroni je ponovila Prosveto mrs. Slosar. Louis Ilais v Oakmontu in mrs. Udovich v Acemetoniji. Ona še vedno žaluje za svojim možem. V Brackenridgeju je ponovila Prosveto

zapeljani in ki, zaupajoč v laži svojih voditeljev, še danes niso spregledali. Moja beseda gre tudi vsem onim, kateri so doslej stali ob strani. Današnji veliki čas zahteva stoprocentnih ljudi. Dolžnost vseh teh je, da takoj vstopijo v borbene vrste O. F. slovenskega naroda in se pokoravajo vsem njenim odredbam. Naše njive so zorane, zemlja pripravljena za setev; naj ne bo enega poštenega Slovence, ki ne bi bil sejalca in žanjec lepe velike žetve bodočnosti.

Obnovitev Stalingrada

Moskva. (ONA) — Dmitri Pigalev, župan Stalingrada, je v posebnem poročilu objasal, kako napreduje delo za obnovo tega mesta, ki je simbol preobrata vojne v Rusiji.

Pigalev poroča, da mnoge stalingradske industrije že delajo in da je njih produkcija dosegla polovico normalnih količin — med njimi se nahajajo: največja stalingradska orožarna, štiri žage in več manjših tovarnen. Te tovarne že popravljajo tanke, izdelujejo traktorje, jeklo in municijo.

Ko se je končala stalingradska bitka, je štele porušeno mesto komaj 10.000 prebivalcev. Danes je v Stalingradu že zopet približno 260.000 ljudi. Na stotine stanovanjskih hiš je bilo popravljenih in na stotine jih je bilo zgrajeno na novo.

Préko 40 šol je že odprtih, med njimi ena zdravniška fakulteta in ena višja šola za mehaniko. Vođa in električni tok sta speljana v stanovanjske hiše in uradna poslopja. Mesto ima že svoje novo dramsko gledališče, več kinov, klubov in knjižnic, in tudi že več časopisov.

Poročilo pa tudi poudarja, da ima mestna uprava še vedno težko borbo proti nemški dedščini, njihovim bombam, granatam in minam. Na tisoče pasti je bilo treba odpraviti — do zdaj je bilo odstranjenih že približno 1.000.000 nevarnih razstrelivnih predmetov.

Predno so začeli zidati, so morali Stalingradčani tudi odstraniti trupa nemških vojakov — in teh je bilo mnogo. Na enem samem dvorišču v neki tovarni so našli 4.000 mrtvih Nemcev.

Slava Stalingrada je tako velika, da so iz vseh strani sveta prihajala darila in prispevki.

Odbor zahteva konec stavke voznikov

Boston, Mass., 20. nov. — Vojni delavski odbor je zahteval konec stavke voznikov tovornih avtov, ki je ustavila prevajanje živil. Odbor pravi, da stavka ovira vojne napore. V tej je udeleženih čez pet tisoč voznikov. Governer Saltonstall je tudi pozval stavkarje, naj se vrnejo na delo.

Anton Zornik.

Angleški komandosi in marini invadirajo strateški otok Walcheren na Holandskem, kjer so imeli nacisti močne utrdbe in zapirali pot po zalivu proti Antwerpju. V tej invaziji so angleške čete utrpeli velike izgube, vendar pa so dosegle svoj cilj.

GORNJE MESTO

POVEST IZ ZAGREBSKEGA ŽIVLJENJA

SPISAL

BOGOMIR MAGAJNA

(Nadaljevanje)

Simon, ki se ni sedaj prav nič menil za nered, se je najprej ozrl na ležišče. Jurkica se je pravkar prebudila iz globokega sna in zastrmela s širokimi očmi v Simona. Ta ni umeknil pogleda od nje in se ji smehljaj z blagim smehom, ki je bil sličen tistemu smehu, ki ga je nosil v svoji otroški dobi s seboj. Polagoma se je dekletce dvignilo in se podprlo z roko na blazino. Tedaj je Simon zaklical: "Jurkica, priteci vendar k meni!"

Deklica je vzkliknila z nenavadno veseljem in razigranim glasom, skočila s postelje in za hip obstala, z roko prijetu ob njen rob. Zakročilo se ji je v glavi. Simon je stopil korak naprej in otrok se mu je sam z vriskom vrgel v naročje in v zaplaval v njegovih močnih rokah, izgovarjajoč neprestano neke radostne besede. Stražnik pa ni mogel niti izpregovoriti od začudenja in veselja. Tudi Malči, ki ji je stražnik med potjo pripovedoval o otrokovi ohromelosti, je skoraj plaho zastrmela v Simona. Ta je neprestano šepetal dekletcu. Gladil jo je z dlano po čelu in laseh. Pomirila se je in mu naslonila glavo na ramo. Okrenil se je sedaj k Malči, ki je sedla, in ji položil deklico v naročje: "Pripeljal sem ti gospo, ki bo tvoja druga mati," je rekel Jurkici. "Jaz bom še prihajal k tebi, a ti se moraš veliko veliko igrati z drugimi otroki. Kupil ti bom veliko žogo. Trate niso daleč in mnogo sonca bo sedaj."

Potem je začel hoditi po sobi in se ustavil naenkrat pred stražnikom: "Saj to ni prav, da ste puščali otroka po ves dan med temi sivimi in vlažnimi stenami, med to zapuščenemu obleko, na tem hrupnem podu. Štiri leta ste ukradli mali, da se ni razvila že v odraslo deklico, ki bi postala skoraj dekle. Na pogled bi prisodil otroku komaj osem ali devet let. In potem se čudite njenim duševnim ustvarjam!" Simon se je razburil, prijel je stražnika za ramo. "Zadnji čas je, da si uredite ta razbiti dom. Otrokova duša je kakor živ zvon. Kakor boste peli vanjo, tako bo odpevala. Nikar pa ne kratite otroku iger in sonca! Malči naj prihaja vsak dan sem in ustvarita si čim prej novo družino."

Se je hotel biti resen, a premagal ga je smeh. Prijel je zopet Jurkico za roke in jo zakročil krog sebe. Potem se je pričel loviti z njo iz kota v kot. Stražnik je prinesel samovar. Malči je pričela kuhati kavo. Govorili so sedaj vsi vprek. Simon se je šele ob treh poslovil od male družine. Na stopnicah se je ustavil. Gor je na njem bilo slišati smeh. Pol radostno pol v žalosti so mu sijale oči. "Da, Malči sem morda rad imel — ne tako kot Marijo — a neka posebna ljubezen je bila vendarle. Pojdi-mo!" Zamahnil je z roko in šel.

30.

Že tretji dan je posedal Simon v kavarni in pisal. Zatopljen v podobe ni videl ničesar, kar se je dogajalo krog njega. Natakarju je povedal, da bi mu nosil časopise. Tretji dan popoldne pa je zvil mnogo popisanih listov in jih pretrgal na dvoje z nekim trudnim izrazom nemoči na obrazu. Potem je gledal dolgo skozi okno. Nekdo je vrgel časopis na tla med obe vrsti tračnic. Pomladni veter je nihal sem in tja s papirjem, toda premaknil ga ni in Simon je ugal: "Ali ga bo, ali ga ne bo." Listi so se razgnili in časopis je potoval daleč naprej v lahni, plavajočih skokih. V Simonovih mislih je ležalo nekaj težkega, bolečega, kakor da se je duša uprla v steno možgan in jih hoče prebiti. Nemirno in plašno se je ozrl po kavarni, kakor da bi se bal, da bi kdo videl, kakor je raztrgal liste in kolika nemoč

je v njegovem prizadevanju, da bi spisal novelo o Mariji.

Pri sosedni mizi je sedela gruča mladih ljudi. Pred njim je ležala odprta revija. Natančno je videl naslov novele. S širokimi črnimi črkami je vtisnil stroj misel na beli papir. Naslov ji je bil: "Jelka." Mladenci so glasno čitali in govorili, česar ni razumel, a z njihovih obrazov je bral, da so vprav gledali na sliko. Simona gotovo ni poznal nihče izmed njih. Družba je vstala in odšla in Simon je spoznal, kako je sam in kako bo sam tudi takrat, ko bo napisal široko knjigo svojega življenja. Misel bo potovala med ljudmi, toda on bo sam, vedno sam. Prišel je natakar, zaprl revijo in jo odnesel na polico. In vendar — nekaj je bilo: posmeha ni videl na obrazih mladih ljudi, ki so čitali. Simon ni obupal, ko je strgal novelo o Mariji, a njegova duša je bila še preveč utrujena. Vendar je začutil hipoma silno razgibanost, podobno kot takrat, ko je poslušal v istem prostoru klic pojočih predic.

Ta dan se je zgodilo marsikaj.

Skozi vrata je hrupno stopila velika družba gospodov, ki je med glasnim govorjenjem in smehom sedla k dolgi mizi v njegovo bližino. S seboj so gospodje pripeljali Regino. Simon jo je pozdravil. Ona je uprla pogled vanj, a ni odzdravila. Družba se je gotovo pripeljala iz okolice in vsi so bili razigrani, skoraj izvijavljati. Regina se je razvila iz dekleta v razkošno gospo in kazala je dovolj, kako se tega zaveda. Nalajše je od časa do časa počasi dvignila trepalnice in z nekako prezirljivo malomarnostjo opazovala Simona. Glave njenih častincev so se strnile v polkrog k njenemu obrazu in govorili so ji neprestano množico lepih besed. Tudi od drugih miz so pogledali ljudi k njej in si šepetali. Simon pa se ni dosti menil za Regino, a je pozorno opazoval obraze gospodov. Zdelo se mu je, da niso igralci, ampak sinovi boljših družin, le kak urednik je morda med njimi. Lepo so jim bili skodrani lasje in izredno skrbno negovana nežna koža lic, razen morda ona tistih nekaj urednikov, ki so imeli za spoznanje bolj trdo kožo in manj počesane lase. Simon je gledal, gledal te ljudi, spomnil se je na svojo pot k Jurkici, in na ljudi, ki jih je gledal na dolgih predmestnih cestah, in poročila se je mržnja v njem.

To so tisti ljudje — ti gladkoliniki, ki sede tam — so tisti ljudje med najvišjimi na visokem odru. Ti ljudje vladajo sedaj lepoti, povedo, kaka naj bo slika, pesem, živa predstava. Kupili so tvorec lepote, in če jih ni bilo, so jih naredili sami, in lepote so se spremenile v vrisake, in skakajoče spake. Daleč nekam so skrili prave podobe lepote in duha in zabranili tistim ljudem s širokih cest, ki hrepene z razprostrtimi rokami, da bi gledali te podobe.

Simon je zašlešal svoje ime. Izgovorila ga je Regina. Kavalirji so se uzrli k Simonu in se zagrohotali. On ni izpremenil svojega izraza, a rad bi vstal in odšel. Toda Nancica je obljubila, da pride zvečer.

V kavarni so prižgali luči in zagrnili okna. Takrat je vstopil Krilan, pozdravil Regino mimogrede in prisedel k Simonu, ne da bi ga pozdravil: "Vedel sem, da bo Regina tu. K tisti družbi nočem. Drugega prostora ni. Prisedel sem k tebi." In ne da bi čakal njegovega odgovora, je Krilan naročil steklenico vina, uprl brado v pesti in sovražno zastrmel proti dolgi mizi. Bil pa je že vinjen, oči so mu srepo gorele. "Zakaj molčiš? Potrpi, saj ne bom dolgo tu. Ubil bi jo. Pisala mi je, naj pridem v kavarno, pa je pripeljala to po vseh smrdečih stvarih dehtečo trumo s seboj."

(Dalje prihodnjik.)

je čudežno smehljaj. Bila je Marija. In bila je nenadoma njegova mati, čeprav je imela

Prevention and Control

židan plašč, z zvezdami posut, ne pa zelene rute in zakrpane jope; spoznal jo je po tistem smehljaju, ki se ni razodeval, spoznal jo po toploti lice in rok in po sladkem dihu besed.

"Ti ubožec moj, ti nedolžni ubožec moj, kaj so ti ljudje storili!"

Nagnila se je s svojim usmiljenim, srebrnim obrazom prav blizu k njemu, da bi ga poljubila na čelo; prej ga ni poljubila nikoli, ker je bilo sram obeh. Ali te svete ustnice, ljubezni in dobrote do roba polne, so se približale Lenartovemu čelu komaj toliko, da je začutil v srce njih toplo sapo. Nenadoma je zaplaval veter, plamen luči je švignil kvišku in ugasnil.

Ker takrat je bil že dan.

Z blodnimi očmi se je Lenart ozrl po izbi, po spečih tovariših; in koj mu je udarila na dušo vsa njegova neizmerna strahota, kakor je bila in kakor je ogromnejša in bledejša spet zastrmela skozi vsa okna.

Gospodinja je prišla budit, premerila je srepo vse po vrsti, šla je mimo črna in brezglasna kakor smrt. Lenart je vztrepetal, skril je obraz pod oledo. "O Jezus! O mati!"

Tisti dan je bila nedelja.

XV.

Lenart je bil zatrdno sklenil, da ne pojde nikoli več v hišo gospoda Ferenciga. Ali ni še do kraja odzvonilo poldne, ko je začutil, da čaka nestrpnost, da je čakal že od zgodnjega jutra, med mašo, ves čas pozneje, ko se je brez miru potikal po ulicah.

"Če že vedo, tako bi vedeli še bolj! Treba je, da se jim kar pokazem!"

Legal si je v srce; kajti zaradi takega pametnega in zrelega prevdanka ni gledal na uro, ni štel minut. Bila je radovednost, tista strašna, ki se ne umakne sramoti, ponižanju in smrti samo zategadelj ne, da bi videla od blizu pravo podobo vseh teh grozot. In zraven je bilo še, njemu samemu v globočine skrito,

krščansko poželjenje po očitnem kesanju, po odvezi in pokori.

Po kosilu, ki se ga je komaj dotaknil ter ga z gnusom porinil stran, je stopil k šolskim knjigam. Bile so mu še gnusnejše od kosila. Napisane črke so bile, mrtve in suhe, še v svoji smrti skremžene in spačene. Brez človeškega lica so bile, brez toplih besed, brez duše in srca. Te črne črke niso poznale ne bolesti, ne veselja; z edinimi svojimi premišljenjem, z napisanimi črkami so po svoji natanko ustanovljeni meri poplale čednost in kaznovale greh. Življenje, ki so ga poznale, je bilo od začetka do konca stisnjeno med dvoje umazanih platin. Lenart je zalučil knjige stran s prav tistim grenkim studom, s katerim je bil odrinil kosilo.

Napetil se je zgodaj. Miren je bil ves do dna srea; le časih ga je prešel mrz pod vročim solncem, na svetli cesti, med nedelj-skimi ljudmi.

Ko je ugledal hišo, se je vrnil.

"Saj je še čas! Če pridem prezgodaj, bi me natanko pogledali samega, bi ko uganili!"

Ali za ogled je pomislil in prevdaril.

"Boljše je, da pridem prezgodaj! Če pridem prepozno, bi se prej pomenili, bi me zasačili!"

Šel je naravnost proti hiši. Ko je stal že na pragu, je zažvenketalo okno nad njim.

"Kaj so gosposko čakali name?" ga je presunilo tako čudno, da se je nasmehnil v svojem strahu.

Nikogar ni srečal ne v veži, ne na stopnicah, ne na hodniku. Izba je bila prazna, miza pogrnjena. V tišini je slišal svoje srce, ki je potrkavalo kakor za praznik; udarilo je trikrat hitro zapored, prenehalo, spet udarilo.

Obšla ga je želja, ki je bila takrat sila daleč od vseh njegovih misli.

"Da bi še enkrat videl te gole noge, še enkrat vsaj, predno me uklenejo!"

Stopil je k oknu. Dvorliče je

bilo prazno, tiho in svetlo, nede-lja sama.

Ko se je počasi okrenil, mu je srce okamenelo, so mu noge prirastle. Duri so bile odprte nastežaj; na pragu je stala objokana hišna, široka bela pentlja je narahlo trepetala na pšeničnih laseh. Pogledala je s plahimi, žalostnimi očmi na Lenarta, nato je zaprla duri za seboj.

"Lenart! Daj, Lenart, za mizo sedi, k meni, pa mi nekaj povej!"

Šel je k mizi z lesenimi nogami in je rekel v svojem topem srcu:

"Glej, kakšnega birača so mi poslali!"

Hišna je položila svojo rdečo, raskavo roko na njegovo laketo.

"Kar sedi, Lenart, saj sva sama! Le poslušaj: imela sem petak, čisto nov petak od gospoda. In nekdo mi ga je včeraj ukradel. Včeraj popoldne, ob takem času. Kdo pač je bil tisti razbojnik?"

Razni mali oglasi

POTREBUJEMO slamnikarice. Izkušene šivalke. Julien Hats. 65 E. So. Water St. Room 701.

OPERATORICE

Izkušene z eno iglo na šport obleko, blizne in slak hlače. Zasluzek nad 90c na uro, stalno delo, počitnice in bonus.

KATZENBERG & RIVKIN
317 West Adams st. 6

POSESTVO na vogalu, 8 sob, zračno in gorkotno stanje. Za 2 kari zidana garaža. 901 N. Trumbull Ave.

PRODA SE pet in šest sobna hiša. Gorka voda gorkota. Cena \$4,500.00. Lastnik na 2032 W. Superior v 1. nadst.

DVA BLOKA OD ST. JOHN'S fare, krasna dve stan. lesena, spodaj podzidana hiša. V dobrem stanju. Prvo stan. 6 sob, kopalnica, Venetian blinds, furnace gorkota. 4 sobe, moderni kabineti in kopalnica. Ta apartament je prazen. Pralnica v kleti, 2 kari garaža. Cena je \$5,500. Lastnik na 1243 W. 49th Place, dnevno, 1 blok do poulične kare. Poljaka sosedščina.

"Jaz ne!" je iztisnil Lenart m koma iz suhega grla. Hišna ga je krepko stresla laketo.

(Se nadaljuje.)

Razni mali oglasi

POTREBUJEMO SLAMNIKARICE IZKUŠENE DELAVKE za šivanje SLAMNATIH KIT DOLGA SEZONA

Dosti kit "braid" slame in vlačila dela.

Delavke polno zavarovane na stroške.

Oglasite se pri: LEPMAN BROTHERS CO.

Marshfield ave. in Harrison st.

DELO DOBE

HIŠNICE

"JANITRESSES"

Zenske za čiščenje uradov

Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer. Vojno nujna industrija.

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKO

Street Floor
309 W. Washington Street

V Prosveti so dnevne vesti in delavske vesti. Ali čitate vsak dan?

TISKARNA S.N.P.J.

—sprejema vse—

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . Vsa pojavnika daje vodstvo tiskarne Cene umerne, unikatno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

Izpopolnjeni

DR. KERNOV

ANGLEŠKO-SLOVENSKI

BESEDNJAK

Cena \$5.00 s poštino vred

V zalogi imamo tudi njegovo

Angleško-slovensko berilo

najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše ali mlajšim za učenje slovenščine.

Cena \$2.00 s poštino vred

Naročila prejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Grešnik Lenart

Življenjepis otroka
Ivan Cankar

(Nadaljevanje.)

Takrat se mu je v prehudih bridkosti uprla srce, ki je bilo zvesto izpolnilo božji ukaz. Vzdignil je roko, potrkal s pestjo na železna vrata.

"Sveta Marija, odpri!"

Mati božja se ni oglašila; odmevalo je po cerkvi kakor vzdih. "Nespametna je bila taka beseda!" je pomislil Lenart. Potrkal je še in je prosil:

"Saj vem, sveta Marija, da nisi jaz, grešnik Lenart, vreden tvoje milosti. Ali dodeli jo zaradi Boga očeta, ki mi je tako ukazal. In zaradi tistih svetnikov, ki imajo zasluženja čez mero!"

Vrata so bila zaklenjena; odmevalo je po cerkvi kakor tih jok iz njegovega srca izrvan.

Takrat se je v Lenartu vzdignila vsa nezasišana, tolikokrat zatajena, v grlu udušena, v dušo dno potisnjena bolest. Kri mu

je curkoma planila iz oči, z obema rokama je butil po vratih.

"Mati božja, sveta Marija! Zaradi nikogar drugega, samo zaradi mene odpri! Kaj misliš, da bom na vekomaj nosil ta križ na svoji rami? Kaj misliš, da ni v mojem srcu nobenega tvojih mečev? Kaj me ne poznaš? Odpri!"

Tiho in nastežaj so se odprla velika železna vrata. Mati božja, v dolgem plašču, z zvezdami posutem, je stopila z oltarja, je šla v srebrnih svojih šolnih naravnost k Lenartu in se je nagnila k njemu; obedve beli roki mu je mehko položila na lase, pobožala ga do lice.

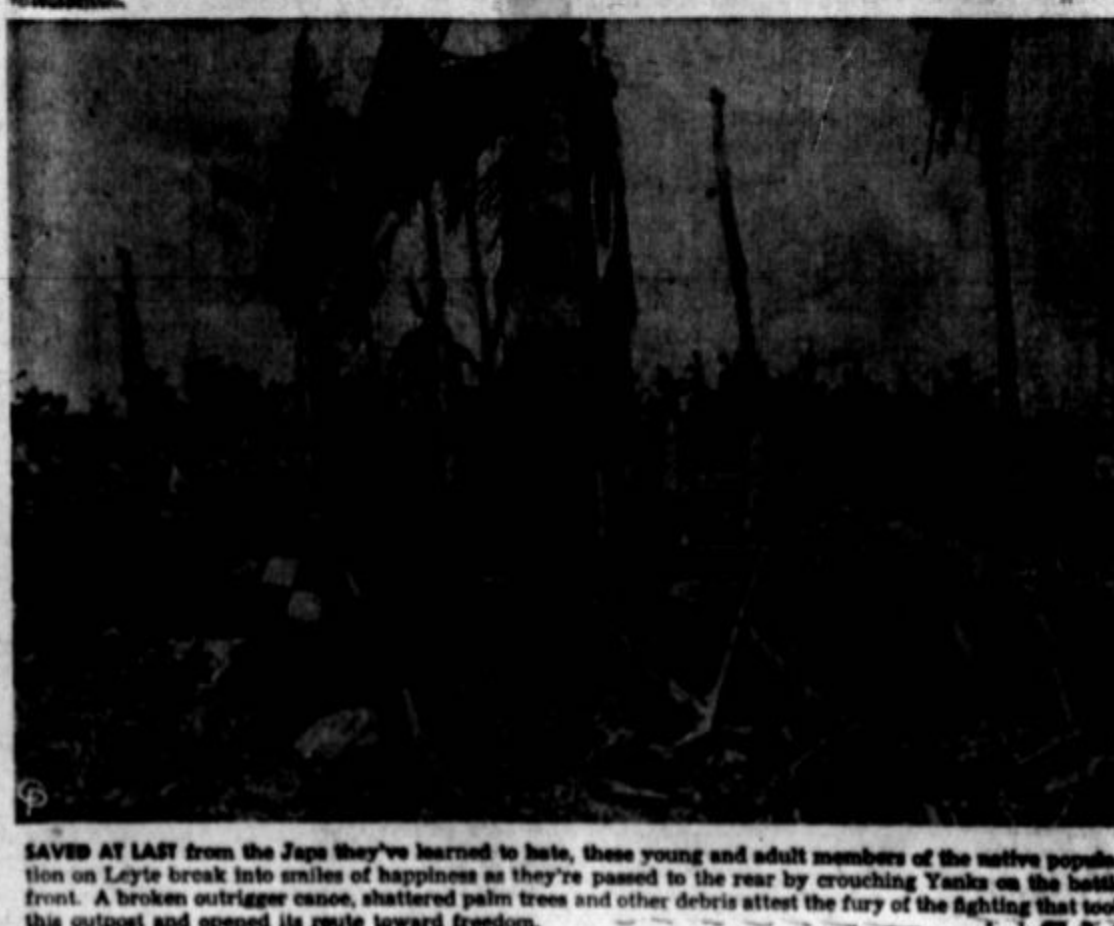
"Ti ubožec, ubožec moj!"

Solze so mu bruhle iz oči, so lile na kamenita tla.

"Saj nisem storil! Mati božja, sveta Marija! Saj nisem storil!"

Pokleknil je prednjo, z objokanimi očmi je pogledal kvišku, v njen sveti obraz. Srebrni je bil kakor mesečina; in kakor tista se

FILIPINOS FIND HAVEN IN OUR LEYTE LINES

SAVED AT LAST from the Japs they've learned to hate, these young and adult members of the native population on Leyte break into smiles of happiness as they're passed to the rear by crouching Yanks on the battle front. A broken outrigger canoe, shattered palm trees and other debris attest the fury of the fighting that took this outpost and opened its route toward freedom.